

Αντιπροσωπευτική; Δημοκρατία; Του Αργύρη Αργυριάδη

Ο προβληματισμός δεν είναι ούτε «οργανωτίζτικός» ούτε «φιλολογικός»

Τετάρτη 06 Μαΐου 2026, 07:00

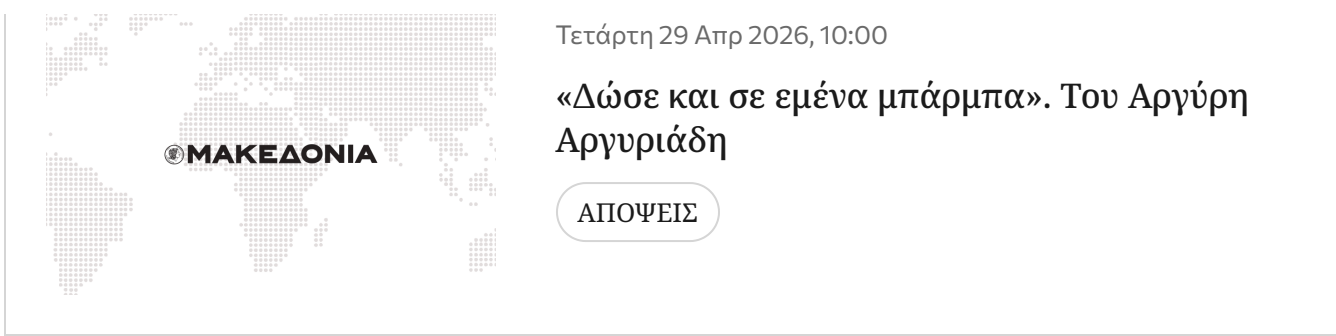
Γράφει

Αργύρης Αργυριάδης

Δεν πρόκειται περί τυπογραφικού λάθους. Τα ερωτηματικά στην επικεφαλίδα της σημερινής μας παρέμβασης είναι δύο: Ακολουθούν κάθε λέξη. Πόση δημοκρατία «βιώνουμε» σήμερα στην Ελλάδα και πόση «αντέχουμε»; Και πόσο αντιπροσωπευτική είναι;

Αφορμή για τη σημερινή μας παρέμβαση αποτέλεσε μία ενδιαφέρουσα συζήτηση, στην οποία συμμετείχαμε την περασμένη εβδομάδα, στο One Channel. Απαντες οι αξιολογώτατοι συμμετέχοντες στο πάνελ συμφώνησαν για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινοβουλευτική δημοκρατία στη χώρα. Από την κρίση αντιπροσώπευσης μέχρι τον προβληματικό τρόπο εκλογής των βουλευτών και το εξαιρετικά «αντιδημοκρατικό» πρωθυπουργοκεντρικό σύστημα διακυβέρνησης της χώρας.

Η συζήτηση πάντοτε δίνει αφορμές για περαιτέρω προβληματισμό. Οι προτάσεις πολλές: Από την αναδιάταξη των εκλογικών περιφερειών μέχρι την αλλαγή του τρόπου εκλογής και την υιοθέτηση της κλήρωσης για ανάδειξη του 1/3 των μελών του κοινοβουλίου.

Ο προβληματισμός δεν είναι ούτε «οργανωτίζτικός» ούτε «φιλολογικός». Οι μεγάλες πολιτικές αλλαγές, άλλωστε, οδήγησαν στην εγκαθίδρυση του ίδιου του δημοκρατικού πολιτεύματος πριν 2.534 χρόνια!

Τα θεμέλια της δημοκρατίας έθεσε ο Κλεισθένης το 508 π.χ. με τις μεταρρυθμίσεις του, που έδωσαν το δικαίωμα συμμετοχής στα κοινά και σε κατώτερες κοινωνικές τάξεις. Ο «πατέρας της δημοκρατίας» διακρίνεται για δύο σημαντικές επιλογές του: Για την άμβλυνση του ταξικού διαχωρισμού της Αττικής (στη νέα διοικητική δομή συμμετείχαν τόσο πλούσιοι όσο και φτωχοί, δίχως οικονομική διάκριση) όσο και για την ανάδειξη της κυριαρχίας της πειθούς (αστατικό στοιχείο της δημοκρατίας).

Ο Κλεισθένης είχε ήδη διατελέσει άρχων και δεν μπορούσε να αναλάβει για δεύτερη φορά σημαντικό δημόσιο αξίωμα. Δεν έκανε επίκληση κάποιων έκτακτων εξουσιών ούτε επέβαλε ετσιθελικά το όραμά του.

Για να επιφέρει αλλαγές στο πολίτευμα όφειλε να πείσει σε κάθε στάδιο τους συμπολίτες του. Συνεπής στο όραμά του, ο Κλεισθένης μετά τη μεταρρύθμιση ούτε επιζήτησε ούτε ανέλαβε ξανά κάποιο δημόσιο αξίωμα. Απλά «έμεινε στην Ιστορία».

Κεντρική οργανωτική δομή της μεταρρύθμισής του ήταν οι δήμοι της Αττικής και οι δέκα νέες φυλές που αντικατέστησαν τις τέσσερις παλαιές. Με την ενηλικίωσή τους οι πολίτες γράφονταν πλέον στους καταλόγους και ασκούσαν στις συνελεύσεις τους πολλά από τα πολιτικά τους δικαιώματα.

Ο θετικός τοπικισμός είχε ως αποτέλεσμα οι πολίτες να αποκαλούνταν με το όνομα, το πατρώνυμο και τον Δήμο τους, όχι πλέον το γένος τους, ακόμη και όταν ήταν ευγενείς. Ο όρος δημοκρατία, εκτός από εξουσία του Δήμου, δηλαδή των πολιτών, δήλωνε και την εξουσία των Δήμων, δηλαδή των διοικητικών μονάδων στις οποίες ήταν ενταγμένοι οι πολίτες.

Η Αττική χωρίστηκε σε τρεις μεγάλες περιφέρειες, το Άστυ, την Παραλία και τη Μεσογαία. Κάθε φυλή περιλάμβανε τρεις ομάδες Δήμων, που ονομάστηκαν τριττύες, μία από κάθε περιφέρεια. Στη νέα Βουλή των Πεντακοσίων, που αντικατέστησε την παλαιά των Τετρακοσίων, συμμετείχαν πενήντα βουλευτές από κάθε φυλή.

Οι βουλευτές είχαν ως αρμοδιότητα να προετοιμάζουν τα θέματα για την Εκκλησία του Δήμου και επιλέγονταν κάθε χρόνο με κλήρωση. Όχι, όμως, άκριτα, αλλά κατόπιν ενός προκαταρκτικού ελέγχου ως προς την καταλληλότητά τους.

Ελέγχονταν η ιθαγένεια, η εκπλήρωση των στρατιωτικών και φορολογικών υποχρεώσεών του, το «ποινικό μητρώο» του και η ηλικία του (έπρεπε να είναι άνω των 30 ετών). Ταυτόχρονα, η ανάδειξη σε θέσεις ευθύνης (στρατηγοί, ταμίες, οικονομικοί αξιωματούχοι) γίνονταν με εκλογές.

Συνεπώς, όσο και εάν ακούγεται σήμερα «επαναστατικό», η άσκηση δημόσιας εξουσίας ποτέ δεν είχε εναποτεθεί εντελώς στην τύχη.

Τι θα μπορούσαμε να φέρουμε στον δημόσιο διάλογο, εάν πραγματικά υπάρχει βούληση να δώσουμε νέα πνοή στην κοινοβουλευτική δημοκρατία; Η επιλογή της λίστας δεν μπορεί να είναι ορθή επιλογή όσο τα κόμματα στην Ελλάδα είναι αρχηγικά και δεν διέπονται από κανόνες εσωκομματικής δημοκρατίας και δικαστικού ελέγχου.

Μπορεί, όμως, να δημιουργηθούν περισσότερες εκλογικές περιφέρειες και η εκλογή να γίνεται μέσω ενιαίου ψηφοδέλτιου. Στο τελευταίο, οι υποψήφιοι θα δηλώνουν την κομματική τους προτίμηση και δεν θα τους (προσ)θέτουν τα ίδια τα κόμματα. Θα μπορούν να επιλέγονται και από ψηφοφόρο άλλου κόμματος.

Ταυτόχρονα, σε ξεχωριστό ψηφοδέλτιο ο πολίτης θα επιλέγει τον κομματικό συνδυασμό που επιθυμεί. Ανάλογα με τα ποσοστά του κάθε κόμματος θα εκλέγονται και οι βουλευτές. Προφανώς, για να μη δηλώνει υποψηφιότητα ο «κάθε πικραμένος» θα πρέπει τη δήλωση υποψηφιότητάς του να υπογράφει συγκεκριμένος αριθμός πολιτών και να καταβάλει ένα αντίστοιχο παράβολο συμμετοχής.

Τι μπορούμε να πετύχουμε με αυτόν τον τρόπο;

- Πρώτα-πρώτα, να εκλέγουμε βουλευτές και όχι χειροκροτητές στη βουλή.
- Δεύτερον, η αρχή της δεδηλωμένης να διακρίνεται με σαφήνεια από την περιλόγητη «κομματική πειθαρχία».
- Τρίτον, να αναδεικνύονται πρόσωπα ευρύτερης πολιτικής απήχησης.
- Τέταρτον, να «ανοίξουμε» τα ίδια τα κόμματα στην κοινωνία.
- Πέμπτον, να κάνουμε το πολίτευμά μας πιο αντιπροσωπευτικό και την κοινωνία των πολιτών πιο ισχυρή.

Μπορούμε πολλά να κάνουμε αρκεί να υπάρχει βούληση!

*** Δημοσιεύθηκε στη «Μακεδονία της Κυριακής» στις 03.05.2026**

#Μακεδονία της Κυριακής

Διάβαστε περισσότερα

Τρίτη 06 Οκτ 2026, 07:00 Η κοινωνία του 1%. Του Αργύρη Αργυριάδη #Μακεδονία της Κυριακής #Ακρίβεια #Καύσιμα Αργύρης Αργυριάδης	Κυριακή 04 Οκτ 2026, 08:00 Θεσσαλονίκη 2036: Από την πόλη των έργων στην πόλη που παράγει και αποφασίζει. Γράφει ο Αργύρης Αργυριάδης #Μακεδονία της Κυριακής #Τεχνητή Νοημοσύνη Αργύρης Αργυριάδης	Πέμπτη 24 Σεπ 2026, 07:00 Να επιβραδύνουμε την εξέλιξη της Τεχνητής Νοημοσύνης; Γράφει ο Αργύρης Αργυριάδης #Μακεδονία της Κυριακής #Τεχνητή Νοημοσύνη Αργύρης Αργυριάδης	Τετάρτη 16 Σεπ 2026, 07:00 Ο Γερμανός... ασθενής. Του Αργύρη Αργυριάδη #Μακεδονία της Κυριακής #Γερμανία Αργύρης Αργυριάδης
---	--	--	---